

**Organisatie-
onderdeel** Eenheid Amsterdam
Portefeuille Verwarde Personen

Behandeld door Paula Torn
Functie Beleidsadviseur
Telefoon 06 52169718

E-mail paula.torn@politie.nl

Aan: de politiechefs

Datum 20 december 2017
Bijlage(n)
Pagina 1/4

Onderwerp **Ontwikkelingen portefeuille Personen met verward gedrag**
Ten behoeve van De politiechefs

Geachte collegae,

Traditiegetrouw wil ik u aan het einde van het jaar informeren over relevante ontwikkelingen op de portefeuille Personen met verward gedrag, die ook het komende jaar uw aandacht zullen vragen. Hoewel het afgelopen jaar in veel regio's tezamen met partners hard gewerkt is aan de realisatie van een sluitende aanpak rond deze doelgroep, bleek dit helaas niet voldoende. We zien nog steeds een stijgende trend in het aantal incidenten inzake overlast rond personen met verward gedrag en de indruk is ook dat de ernst van de incidenten toeneemt.

Ik wil u dan ook met klem oproepen om de aanpak het komende jaar de nodige urgentie te (blijven) geven. Belangrijk is om tezamen met partijen uit de domeinen zorg, ondersteuning en veiligheid echt door te pakken, dwars door de muren van de systeemwereld en organisatiekokers heen. Daarbij is cruciaal dat consequent de leefwereld van de persoon met verward gedrag centraal staat, met oog voor de belangen van de samenleving.

Met het oog op de verlaging van de druk op de crisisketen is het van belang dat deze kwetsbare personen tijdig de juiste zorg en ondersteuning ontvangen. In dat verband blijven wij het belang van preventie en vroegsignalering onderstrepen. Onze prioriteit op dat vlak ligt bij het aanleveren van informatie en neerleggen van signalen bij partners, t.b.v. een gedeelde probleemanalyse en een persoonsgerichte aanpak/opvolging vanuit de domeinen zorg, veiligheid en sociaal domein.

Bovendien heeft de minister van VWS, mede namens de minister van JenV en de VNG aangegeven dat *"Aan het einde van de termijn van het Schakelteam, 1 oktober 2018, moeten alle gemeenten en regio's beschikken over een goed werkend systeem voor de ondersteuning van mensen met verward gedrag."*¹ Hoewel wij vaak niet de leidende partij zijn, zullen wij als politie hierin ook ons aandeel moeten leveren. Daarbij zal een aantal zaken met voorrang aangepakt moeten worden.

Beëindiging crisisopvang en vervoer

Helaas is het in veel regio's nog geen uitzondering dat personen zonder verdenking van een strafbaar feit worden vervoerd in een politievoertuig en/of beoordeeld in een politiebureau. In een aantal regio's zijn zelfs nog geen alternatieven gerealiseerd. Op 5 oktober 2017 is de landelijke monitor "Stand van het Land" van het landelijk Schakelteam personen met verward gedrag, naar de Tweede Kamer gestuurd. Daaruit bleek dat (slechts) in ruim een kwart van de regio's initiatieven zijn met passend vervoer. Deze zijn lang niet altijd regio dekkend. Volgens de monitor (meetpunt augustus 2017) is de helft van de regio's bezig met een inventarisatie van mogelijk alternatieve vormen van vervoer.

De realisatie van passende opvanglocaties (niet zijnde het politiebureau/cellencomplex) is in het algemeen verder gevorderd dan passend vervoer. Toch zijn er nog (delen) van enkele regio's waar nog geen passende locatie beschikbaar is voor de beoordeling.

¹ Kamerbrief van de minister VWS, mede namens de minister van V&J en de VNG (d.d. 29 september 2016, kenmerk 1024118-155676)

Deze resultaten zijn teleurstellend, zeker omdat wij hier de afgelopen jaren heldere afspraken over hebben gemaakt met partners. Zoals ook toegelicht in mijn brieven van december 2015 en 2016, zijn gesprekken geweest met de Regioburgemeesters en debatten in de Tweede Kamer, waaruit bleek dat partijen het er unaniem over eens zijn dat het uit oogpunt van humaniteit onwenselijk is als patiënten (geboeid) worden vervoerd of opgesloten in een cel als geen sprake is van strafbare feiten. Dit is stigmatiserend en het draagt niet bij aan hun herstel. Ook ontbreekt het aan een juridische basis.

Onze afspraak was dat wij het politievervoer en de opvang in politiecellen in 2017 zouden afbouwen, parallel aan de komst van alternatieven. In samenspraak met het lokaal gezag en in afstemming met partners (maatwerk per regio). De gemeente heeft de regie en de politie zit daarbij aan tafel. Om alternatieven en pilots te realiseren, heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld (via ZonMW).

In principe niet meer rijden per 1-1-18

Zoals de afgelopen maanden diverse keren besproken in het KMTO, is de landelijke lijn dat de politie personen met verward gedrag in principe niet meer vervoert per 1 januari 2018 (tenzij sprake is van verdenking van een strafbaar feit). Echter, patiënten mogen hierdoor niet in de knel komen. In incidentele gevallen fungeert de politie als tijdelijk vangnet. Afhankelijk van de situatie worden op regionaal niveau nadere afspraken gemaakt (regionaal maatwerk).

In maart 2017 is het voorlopig landelijk model vervoer aangeboden aan de Tweede Kamer. Hier heeft ook de politie een bijdrage aan geleverd. In dit voorlopige model wordt beschreven welke partner in welke situatie verantwoordelijk is voor de uitvoering en financiering van passend vervoer. Er worden diverse situaties geschetst, maar de politie heeft in het vervoer geen enkele rol (tenzij er strafbare feiten zijn). Als de veiligheid in het geding is, kan de politie assistentie bieden. Partijen maken het model vervoer definitief met behulp van de uitkomsten van pilots in diverse regio's. Dit neemt niet weg dat nu reeds gehandeld kan worden in de geest van dit model.

Ik wil u met klem verzoeken om dit harder te adresseren in regionale driehoeken. Vanuit de landelijke portefeuille gaan we ook scherper monitoren, in aansluiting op de activiteiten van het landelijk Schakelteam personen met verward gedrag. Op initiatief van dit team en gesteund door Ambulancezorg Nederland, GGZ Nederland en de Nationale Politie, zijn de afgelopen maanden strategische bijeenkomsten passend vervoer belegd in de meeste regio's. Het Schakelteam vervult waar nodig een ondersteunende en signalerende rol om de in de regio's geconstateerde belemmeringen aan te pakken. De uitkomsten van de regiobijeenkomsten wordt benut om de Tweede Kamer begin 2018 te informeren over de stand van zaken op passend vervoer.

Geen opvang en beoordeling aan de bureaus

De verwachting was dat de opvang aan politiebureaus in het gehele land in 2017 beëindigd zou zijn. Toch is dat nog niet overal het geval. Helaas is de voorziening ook nog niet overal 24/7 beschikbaar en/of alleen bestemd voor patiënten met vermoedens van acuut psychiatrische problematiek. Bovendien hanteert een aantal voorzieningen contra-indicaties, zoals verslaving of agressie. Door deze beperkingen komt het nog te vaak voor dat patiënten in de cel terecht komen. Conform de aanbevelingen van het landelijk Aanjaagteam is nodig dat onder regie van gemeenten en in samenwerking met diverse partners wordt toegewerkt naar 24/7 opvanglocaties op een passende locatie, waar de beoordeling multidisciplinair, met een brede blik plaats vindt. Hiervoor is medewerking van diverse partners nodig. Uiteraard dient ook te worden voorzien in voldoende mogelijkheden voor toeleiding naar zorg en ondersteuning.

Op initiatief van het landelijk Schakelteam en in samenwerking met partners zoals verzekeraars, gemeenten en zorgaanbieders, is in 2017 gewerkt aan een handreiking die partners kan helpen bij de realisatie van passende beoordelingsfuncties. Deze handreiking komt binnenkort beschikbaar. Hoewel de politie niet de trekker is, verdient ook dit punt de nodige aandacht in het strategische (driehoeks)overleg van de eenheid, met betrokkenheid van de wethouder zorg. (Tijdelijke) opvang van personen met verward gedrag in politiecellen moet in 2018 tot het verleden behoren.

Afgelopen week is een bericht geplaatst op Intranet om de collega's nader te informeren over de beëindiging het vervoer. Aangezien sprake is van regionaal maatwerk, kan vanuit het landelijke bericht doorgeklikt worden naar de afspraken binnen de regio.

De politie houdt uiteraard wel een taak rond deze doelgroep. De samenleving en partners kunnen 24/7 op de politie blijven rekenen als sprake is van strafbare feiten, openbare orde problematiek, gevaar of dreiging. Dat de politie in deze situaties een taak heeft (en veelal ter plekke komt), betekent niet dat in die gevallen altijd grond is voor (geboeid) vervoer in een politievoertuig of opsluiting in een cel. Als het gaat om patiënten (zonder strafbaar feit) zijn zorgpartners primair verantwoordelijk en vaak in staat de situatie te normaliseren. In geval van agressie, kan de politie zo nodig mee ter bescherming van hulpverleners.

Beproeven van voorlopig model Melding

In mijn brief van december 2016 heb ik het landelijk model Melding aangekondigd. Inmiddels is een voorlopig model gereed dankzij gezamenlijke inspanning van tal van partners. Collega's van de regionale servicecentra (RSC) en meldkamers hebben ook een bijdrage geleverd. Bedoeling van dit model is dat bij meldingen rond personen met verward gedrag die bij het RSC de Meldkamer binnen komen, zo snel mogelijk wordt bepaald wie welke actie moet ondernemen (politie en/of zorg). Met behulp van verdiepende vragen worden hulpvragen doorgezet naar het juiste loket (acuut/niet-acuut). Wanneer primair een zorgpartner aan zet is, kan - waar nodig - de politie mee ter ondersteuning van de professional (bijvoorbeeld in geval van gevaar of dreiging). Als geen sprake is van een strafbaar feit, heeft de politie niet de leiding. Het model is in november met een voorlopige status opgeleverd aan branche- en beroepsorganisaties en de ministeries. In 2018 zal het in verschillende regio's worden beproefd. Hiervoor worden enkele pilots ingericht bij een aantal meldkamers (politie en ambulance) en regionale servicecentra. Ook voor deze pilots is subsidie beschikbaar via ZonMW. De pilots worden na ongeveer één jaar geëvalueerd, zodat het voorlopig model aangescherpt en definitief gemaakt kan worden. Mocht er in uw eenheid belangstelling zijn voor zo'n pilot, verzoek ik u dat zo snel mogelijk kenbaar te maken bij collega Henk van Dijk (voor zover nog niet gebeurd).

Monitoring landelijk Schakelteam

Zoals toegelicht in mijn brief van december 2016, is het landelijk Aanjaagteam, dat in september 2015 is ingesteld door de ministeries van JenV, VWS en de VNG, in 2016 opgevolgd door het landelijk Schakelteam. De politie maakt deel uit van dit team en herkent zich ook in de boodschap en de aanpak die het Schakelteam voorstaat. Tijdens het congres "Stand van het Land" dat op 5 oktober 2017 in Utrecht gehouden werd, overhandigde Onno Hoes, Vz Schakelteam, de tussenrapportage "Onverminderd urgent" aan de opdrachtgevers. Het Schakelteam constateert dat in alle regio's van Nederland hard gewerkt wordt aan ondersteuning voor mensen met verward gedrag. Dat was een jaar geleden nog anders. Het is echter niet voldoende. Deze kwetsbare groep mensen heeft vaak meerdere problemen waar geen eenvoudige oplossing voor bestaat. Het Schakelteam concludeert dat er fundamenteel iets anders moet. Daarbij pleit het team onder meer voor meer aandacht voor preventie en vroegsignalering en een veilige en inclusieve wijk. De landelijke monitorrapportage, die tezamen met de tussenrapportage is uitgebracht, beschrijft de 'stand van het land' op regionaal niveau. Het betreft een momentopname (meetpunt augustus 2017). De resultaten dienen om het gesprek aan te gaan met én tussen de regio's over de beweging die plaatsvindt om voor oktober 2018 te komen tot een goed werkende aanpak rond de problematiek personen met verward gedrag. De monitor van het Schakelteam wordt momenteel doorontwikkeld. De bovengenoemde "stand van het land", die kwalitatief van aard is, zal in 2018 ook een doorkijk geven op gemeentelijk niveau. Ook zullen meerdere perspectieven worden betrokken (o.a. professionals en cliënt/familieperspectief). Daarnaast wordt gewerkt aan een kwantitatief onderzoek naar de aard en de omvang van de problematiek. Daarbij worden ook cijfers van de politie betrokken (naast die van andere partners). De uitkomsten worden op landelijk en regionaal niveau gepresenteerd. De eerste resultaten worden in maart 2018 verwacht (als onderdeel tussenbericht Schakelteam).

Realisatie doorzettingskracht

Begin 2017 heeft het Schakelteam het voorstel "lokale doorzettingskracht" aangeboden aan haar opdrachtgevers. Het Schakelteam adviseert partijen te investeren in het gezamenlijk organiseren van doorzettingskracht, door het verbeteren van de regio op een integrale en persoonsgerichte aanpak (casusregie) met als opdracht: "Los op, of schaal op". Belangrijke voorwaarden zijn: ruimte om eerst te doen wat nodig is (bv. financiële afspraken), een getrapte escalatiemodel met een procesregisseur met directe lijnen met het bevoegd gezag die verantwoordelijk is voor het tijdig op- en afschalen en een leerproces gericht op het duiden en oplossen van onderliggende problematiek.

Zaken die op landelijk niveau om een doorbraak vragen, kunnen via het Schakelteam worden geagendeerd in het Bestuurlijk Overleg, dat naast de bestuurder van de VNG en betrokken bewindspersonen van het Rijk, bestaat uit bestuurders van de leden van het Schakelteam.

Vorbereiding Wet verplichte ggz

De nieuwe Wet verplichte ggz zal naar verwachting begin of in de loop van 2019 in werking treden. Er is binnen de politie een impactanalyse uitgevoerd, waar collega's van diverse eenheden en organisatieonderdelen een bijdrage aan hebben geleverd. De politie heeft ook deelgenomen aan een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer (2016) en een deskundigenbijeenkomst in de Eerste Kamer (2017). De wet zal begin 2018 worden behandeld in de Eerste Kamer.

De politie is voorstander van een snelle, doch zorgvuldige invoering van de wet, waarna deze vervolgens zo min mogelijk moet worden toegepast. De nieuwe wet biedt een aantal voordelen ten opzichte van de huidige praktijk. Bijvoorbeeld zal het mogelijk worden om een persoon met verward gedrag gedurende maximaal 18 uur op een geschikte plaats op te houden voor onderzoek als het redelijke vermoeden bestaat dat een crisismaatregel wordt getroffen (o.g.v. art. 7 lid 3). Maar er zijn ook punten waarvoor de politie aandacht heeft gevraagd, bijvoorbeeld als het gaat om de behoefte aan wederzijdse informatiedeling, de benodigde zorg in de wijk (24/7) en het feit dat de politie pas als ultimum remedium in beeld moet komen.

In de huidige voorbereidingen op de wet ligt veel nadruk op keteninformatievoorziening. Er lijkt nog weinig geanticipeerd te worden op de mogelijke gevolgen van ambulante, gedwongen zorg. Als gedwongen zorg nodig is, zal bij voorkeur worden gekozen voor ambulante behandeling in plaats van opname in een instelling. De patiënt kan dan in zijn eigen (woon)omgeving blijven. Mogelijk heeft dit consequenties voor het beroep dat op de veiligheidszorg wordt gedaan.

In de wet is ruime aandacht voor de informatie die de politie moet leveren aan het OM, in verband met de (rechterlijke) uitspraak over het al dan niet opleggen van een gedwongen zorgmaatregel. Echter, wenselijk is dat de politie ook op de hoogte wordt gebracht van opgelegde maatregelen.

Als de politie niet op de hoogte is van een opgelegde zorgmachtiging, kan hiermee ook geen rekening worden gehouden als de politie met de betreffende persoon wordt geconfronteerd. We hebben die info nodig om adequaat op te treden, de persoon juist te bejegenen, gevaar weg te nemen en de persoon tijdig over de dragen naar het juiste zorgkader. Om te voorzien in een oplossing, worden op landelijk niveau gesprekken gevoerd.

Veilige publieke taak

De inzet van de politie binnen instellingen alsmede onze inzet na een geweldsincident tegen een medewerker van een ggz-instelling, had in 2017 volop de aandacht. Een incident met de inzet van het stroomstootwapen kreeg veel belangstelling van media en politiek. Daarnaast was aandacht voor het in november gepubliceerde onderzoek "Geweld in de psychiatrie", uitgevoerd door de VU in opdracht van Politie&Wetenschap. Het voornemen is om begin 2018 een expertsessie te organiseren in samenwerking met GGZ NI en het OM, waarbij uit beide organisaties ook vertegenwoordiging vanuit Veilige Publieke Taak zal aansluiten (naast experts op het onderwerp Personen met verward gedrag). Elementen van het gesprek zijn de inzet na een geweldsincident en de opvolging daarvan (o.a. aangifteproces).

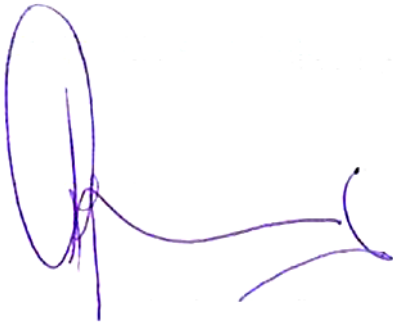
Werkplan 2017/2018

Zoals hiervoor beschreven, is de visie van de politie terug te vinden in de bouwstenen en het perspectief van het landelijk Aanjaag- en Schakelteam. Op basis hiervan is in samenwerking met de portefeuillehouders van de eenheden gewerkt aan de vertaling hiervan in werkplan 2017/2018 (parallel aan de periode van het Schakelteam). Hierin is benoemd welke inspanningen vanuit de politie gewenst zijn, aan de hand van de bouwstenen van het aanjaagteam. Het werkplan is benut voor het PSD "Sluitende aanpak personen met verward gedrag (incl. Wvvgz)", dat in het kader van het portfolioproces 2018 is opgesteld.

In het kader van partnerschap is een belangrijke rol voor de politie weg gelegd in het doen bevorderen van de sluitende aanpak onder regie van gemeenten. Vaak zijn wij niet de trekker, maar belangrijk is om onze expertise te delen en noodzakelijke maatregelen op basis van schrijnende praktijkervaringen (casuïstiek) onder de aandacht te brengen van het bestuur. In het Algemeen Overleg GGZ, dat op 29 november plaatsvond in de Tweede Kamer, is ervoor gepleit om het credo Barmhartigheid centraal te stellen in de gezamenlijke aanpak. Daar wil ik me van harte bij aansluiten. Ik reken dan ook op uw medewerking als het gaat om het signaleren en agenderen van uw zorgen rond deze doelgroep in het bestuurlijk overleg op regionaal niveau, alsmede in de aanloop naar de komende lokale collegebesprekingen.

Mocht u vragen hebben over deze brief, adviseer ik u in verbinding te stellen met uw portefeuillehouder of vertegenwoordiger in het Politieplatform Personen met verward gedrag.

Hoogachtend,

Pieter Jaap Aalbersberg
Politiechef Eenheid Amsterdam
Portefeuillehouder Personen met verward gedrag